

1 תקנות הבטיחות בעבודה (מחצבות-אבן), התשכ"ה-1965

בתוקף סמכותי לפי הסעיפים 55 ו-81 לפקודת הבטיחות בעבודה, 1946 (להלן - הפקודה), והסעיפים 14(א) ו-2(ד) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948, אני מתקין תקנות אלה:

פרק ראשון: הוראות כלליות

1. הגדרות

(תיקון התשכ"ט)

בתקנות אלה -

"חומר רופף" - כל חומר רופף, לרבות אבן, סלע או עפר חפשיים העלולים להידרדר תוך כדי החיצוב או בהשפעת גורמים אטמוספריים;

"מחצבת-אבן" - מחצבה שבה מתנהל חיצוב על פני הקרקע, למעט מחצבה כאמור בה מפיקים חלוקים, חול או חרסית;

"מנהל המחצבה" - אדם שנתמנה על ידי התופש להיות מנהל מחצבת-אבן בהתאם לתקנה 3;

"תופש" - תופש במחצבת-אבן;

"ציוד ממונע נייד" - מחפר, דחפור או עגורן.

(ההגדרות "חגורות-בטיחות", "נעלי-בטיחות", "קובע-מגן" - בוטלו).

2. תחולה

הוראות אלה יחולו לגבי כל עבודה במחצבת-אבן, לרבות גריסת-אבן, מסגרות, חשמלאות, מכונאות-רכב והובלה.

3. מנהל המחצבה

(א) התופש אחראי לכך כי כל עבודה במחצבת-אבן תתנהל תחת השגחתו הישירה והמתמדת של מנהל מחצבה שעל מינויו נמסרה הודעה בכתב בדואר רשום למפקח-העבודה האזורי.

(ב) הודעה על מינוי מנהל מחצבה תימסר למפקח-העבודה האזורי בדואר

רשום ותהיה לפי הטופס שבתוספת, ותצורף אליה הצהרת מי שנתמנה שהוא מקבל על עצמו את התפקיד של מנהל המחצבה חתומה בידו בציון תאריך חתימתו.

4. גילו ונסיונו של מנהל המחצבה

(תיקונים: התשכ"ח, התשנ"ו)

לא יתמנה אדם מנהל מחצבה אלא אם נתקיימו בו אלה:

(1) מלאו לו 25 שנה;

(2) לאחר שמלאו לו 18 שנה, עבד בחיצוב במחצבת-אבן לפחות שבע שנים מתוך עשר השנים שלפני מינויו ובכלל זה שלוש שנים בניהול מחצבת-אבן או בהשגחה על חיצוב במחצבת-אבן או בתפקיד עוזר מנהל מחצבה ותחת הדרכתו; אולם לגבי מהנדס-מכרות, מהנדס-בניה או מהנדס אזרחי - דיו אם עבד שלוש שנים

במחצבת-אבן כעוזר למנהל מחצבה ותחת הדרכתו;

(3) עמד בהצלחה בבחינה בהלכות הנוגעות לתפקיד מנהל מחצבה ובהלכות הבטיחות בעבודה על כל ענפיה שבמחצבות, לפי תכנית-בחינה שנקבעה על ידי מפקח-העבודה הראשי ושניתן להשיגה באגף הפיקוח של משרד העבודה והרווחה לפחות ארבעה חדשים לפני מועד הבחינה; אולם מהנדס-מכרות, מהנדס-בניה ומהנדס אזרחי חייבים לעמוד בבחינה בהלכות הבטיחות בעבודות האמורות בלבד.

5. מינוי מספר מנהלי מחצבה

לא יתמנה למחצבת-אבן יותר ממנהל-מחצבה אחד אלא אם מפקח העבודה האזורי הסכים בתעודה למנוים של שני מנהלי-מחצבה או יותר והמינויים הם בהתאם לתנאים וסייגים שפירש בה.

6. רישומים בפנקס כללי

התופש -

(1) יצרף העתק מהודעה על מינוי מנהל המחצבה לפנקס הכללי של מחצבת-האבן או ירשום בו את שמו, מספר זהותו ומענו של כל מי שנתמנה להיות מנהל מחצבה;
(2) ירשום בפנקס הכללי של מחצבת-האבן את התאריך בו הפסיק מנהל מחצבה לשמש בתפקידו ויודיע על כך - בדואר רשום - למפקח עבודה אזורי.

7. בחינת מנהל מחצבה

מנהל מחצבה שלא עמד בהצלחה בבחינה כאמור בתקנה 4(3) במשך שלוש השנים שקדמו למינויו חייב, לפי דרישה בכתב של מפקח עבודה אזורי, להיבחן בהלכות חיצוב, טיפול בחמרי-נפץ ופיצוצים וכן בהלכות הבטיחות בעבודה על כל ענפיה שבמחצבות בפני ועדה, במקום ובזמן שיפורשו בדרישה ולפי תכנית שנקבעה על ידי מפקח העבודה הראשי כאמור בתקנה 4(3).

8. פסילת מנהל מחצבה

(א) מפקח העבודה הראשי רשאי בכל עת לפסול בהודעה בכתב מנהל-מחצבה אם לדעתו נתקיים לגביו אחד מאלה:

(1) אין לו שנות הנסיון כאמור בפסקה (2) לתקנה 4;

(2) הוא לא מילא את החובות המוטלות עליו בתקנות אלה;

(3) הוא אינו מסוגל למלא את תפקידו;

(4) נסיונו או ידיעותיו אינם מספיקים, בהתחשב בשיטות החיצוב או הפיצוץ במחצבה.

(ב) בהודעה על פסילת מנהל מחצבה יפורט המועד אשר בו תכנס פסילתו לתקפה.

(ג) ההודעה תימסר לתופש או תודבק במחצבת-האבן ומשנמסרה או הודבקה כאמור לא ישמש עוד - לפחות החל מהמועד שנקבע בהודעה - מנהל המחצבה שנפסל בתפקידו וכשבוצעה עבודה במחצבה החל מאותו מועד ימנה התופס מיד מנהל-מחצבה אחר בהתאם לתקנה 3.

9. חובות מנהל המחצבה

מנהל המחצבה חייב למלא אחר הוראות תקנות אלה והוראות הפקודה ותקנות אחרות שהותקנו על פיה והנוגעות לעבודות במחצבת-אבן, וחייב הוא לנקוט בצעדים

מתאימים שכל עובד אחר במחצבת-האבן ימלא אחר ההוראות המתייחסות לאותו עובד.

10. אחריות מנהל המחצבה בפלילים

(א) לענין סעיף 82 לפקודה יראו חובה כמוטלת במפורש על מנהל מחצבה אם לא נקבע בתקנות אלה או בתקנות הבטיחות בעבודה (שימוש בחמרי-נפץ והחסנתם במחצבות), התשי"ב-1952, שהחובה מוטלת על התופש במחצבה או על אדם אחר.

(ב) אחריותו של מנהל מחצבה לפי תקנה זו מתחילה מהיום שבו הוא חותם על ההצהרה בטופס ההודעה על מינוי בהתאם לתקנה 3(ב).

(ג) התפטרותו של מנהל מחצבה מתפקידו לא תסיים את אחריותו עד שתישלח מצדו הודעת התפטרות בכתב - בדואר רשום - אל מפקח העבודה האזורי ובה גם הצהרה שהעתק ההודעה נמסרה לתופש.

11. אחריות התופש במחצבת אבן

לא מינה התופש מנהל מחצבה, או מנהל המחצבה הפסיק לשמש בתפקידו או נפסל בהתאם לתקנה 8, ולא מונה מנהל-מחצבה אחר במקומו, רואים את החובות המוטלות על מנהל מחצבה כמוטלות על התופש, מבלי לפגוע באחריותו לפי תקנה 3.

12. מפת המחצבה

(א) התופש ימציא למפקח עבודה אזורי, לפי דרישתו בכתב, מפות של מחצבת-האבן המראות קווי-גובה, פרטים של קירות החיצוב ומסלולי הנסיעה במחצבה, וכל פרט אחר שיצוין בדרישה, אך לא יידרש התופש להמציא מפות כאמור יותר מאחת לשנה.

(ב) המפות יוכנו על ידי מהנדס-מכרות או מודד מוסמך בקנה-מידה של 1:500 או גדול יותר.

פרק שני: בטיחות בקיר חיצוב ובקרבתו

13. מסלולי נסיעה במחצבה

מסלולי הנסיעה במחצבת-אבן, לרבות דרכי הגישה אל קיר החיצוב על כל מדרגה שבו, יהיו מותקנים כדי לאפשר תנועה בטוחה של הציוד הממונע הנייד ושל המשאיות במחצבה.

14. גדירת קיר חיצוב

(א) בשטח מעל לקיר חיצוב במחצבת אבן תותקן במרחק של לא פחות מ-10 מטר ולא יותר מ-50 מטר מן השפה העליונה של הקיר, לפי דרישת מפקח עבודה

אזורי בכתב, גדירה מתאימה שתימשך בשני קצוותיה עד למקום מתאים כדי למנוע בני-אדם מלהתקרב לכל מצב שבו נשקפת להם סכנת-נפילה.

(ב) הגדירה כאמור תשולט בשלטי-אזהרה הנראים לעין לפחות כל 50 מטר שלט אחד ולא פחות מבשני שלטי-אזהרה.

(ג) נדרש התופש להתקין גדירה כאמור בתקנת-משנה (א), חייב הוא לקיימה.

15. הרחקת חומר רופף

לפני פתיחת קרקע לחיצוב וכל משך החיצוב ייעשו כל אלה -

(1) השטח שבו מתכוונים לחצוב ינוקה מחומר רופף עד לסלע;

(2) השטח שמעל לקיר החיצוב ינוקה מחומר רופף עד לסלע ברוחב של 3 מטר לפחות, ובאזור-חיצוב שבו

משתמשים בציוד ממונע נייד או במשאיות ברוחב של 8 מטר לפחות;

(3) החומר הרופף מעבר לשטח הממוקה יוחזק בשיפוע טבעי ומכל מקום בשיפוע שנטייתו לא תעלה על 45 מעלות.

16. גובה קיר החיצוב, מדרגות ודרכי הגישה אליהם

(א) לא ייפתח קרקע לחיצוב במחצבת-אבן באופן שגובה קיר-החיצוב יעלה על 15 מטר, אלא אם יותקנו ויוחזקו בו מדרגה או מדרגות נאותות.

(ב) רוחב מדרגה בקיר-חיצוב יהיה כדלהלן -

(1) עובדים בלי ציוד ממונע נייד, יהיה רוחב המדרגה מספיק כדי להבטיח בטיחותם של עובדים בתנועתם ועבודתם, ובלבד שהרוחב לא יהיה פחות מ-3 מטר;

(2) משתמשים בציוד ממונע נייד, יהיה רוחב המדרגה מספיק כדי להבטיח תנועה ופעולה ללא סכנה של הציוד האמור ובטיחותם של העובדים לצדו, ובלבד שהרוחב לא יהיה פחות מ-10 מטר.

17. קירות חיצוב גבוהים והתאמתם

(א) במחצבת-אבן שביום תחילתן של תקנות אלה קיים בה קיר-חיצוב שגובהו עולה על 15 מטר ושלא נתקיימו בו הדרישות של תקנה 16, ינקטו בצעדים הדרושים כדי לעבור תוך שנתיים מהיום האמור (להלן - תקופת ההתאמה) לחיצוב בקיר מודרג המתאים לדרישות התקנה האמורה ולאחר תקופת ההתאמה לא יחצבו עוד בקיר-חיצוב שלא נתקיימו לגביו הוראות תקנה 16.

(ב) התופש במחצבת-אבן כאמור בתקנת-משנה (א) יגיש תוך חדשיים מיום תחילתן של תקנות אלה למפקח-עבודה אזורי תכנית פעולה וחיצוב לתקופת ההתאמה בצירוף מפות המחצבה כאמור בתקנה 12 ובתכנית-פעולה כאמור יפורטו שלבי הפעולה והחיצוב שיש לבצעם כדי להגיע לחיצוב בקיר מודרג המתאים לדרישות של תקנה 16 תוך תקופת ההתאמה.

18. פטור

שוכנע מפקח-העבודה הראשי ביחס למחצבה פלונית, בהתחשב בטבע המחצב, המבנה הגיאולוגי ושיטת החיצוב, שמילוי אחר הוראות תקנות 16 ו-17 אינו דרוש לצורך בטיחות העובדים, רשאי הוא לפטור בתעודה מהוראות האמורות, מכולן או מקצתן, ורשאי הוא להתנות את הפטור בתנאים שייראו לו.

19. קיר חיצוב עזוב

לרגלי קיר-חיצוב, מסביב לקטע מהקיר שחדלו לעבוד בו והחומר באותו קטע עלול לסכן את בני-אדם הנמצאים, העובדים או העוברים לרגלי הקיר באותו קטע, יותקן ויקויים מחסום כדי למנוע מבני-אדם להתקרב לאותו קטע המסוכן והמחסום ישולט בשלטי-אזהרה הנראים לעין.

20. בקורת על חומר רופף והסרתו

(א) מנהל המחצבה או אדם אחראי שמונה לצורך זה יערוך מדי יום ביומו לפני התחלת העבודה ביקורת בקיר-החיצוב בקשר לחומר רופף וידאג להסרתו בדרך בטוחה ואם מפקח-עבודה אזורי דורש זאת יתנהל רישום על ביצוע הבדיקות כאמור.

(ב) לא יידרש ולא יורשה אדם להימצא, לעבור או לעבוד במקום שבו הוא עלול להיפגע על ידי חומר רופף.

21. חומר הבולט מקיר-חיצוב

החציבה במחצבת-אבן תבוצע כך שלא ייווצר חומר הבולט מעבר לקיר-החיצוב ומכל מקום כשנוצר חומר בולט כאמור יסולק החומר הבולט ללא דיחוי בשיטה בטוחה.

(בוטלו).

פרק רביעי: משאיות והטענתן

25. בטיחות בעת טעינת משאית

- (א) לא יקרבו כף עגורן חופר מעל משאית ולא יוטען חומר עליה באמצעות עגורן חופר כל עוד לא נתקיימו שניים אלה:
 (1) לא יימצא אדם במשאית או על גביה אלא אם הוא נמצא בתא הנהג והתא מצויד בגגון-בטיחות נאות;
 (2) לא יימצא אדם בשטח הסיכון מסביב העגורן החופר.
 (ב) לענין תקנת-משנה (א)(1) יראו גגון-בטיחות כנאות אם הוא עשוי מחומר טוב ומתאים, בעל חוזק מספיק, כדי למנוע סכנה מפגיעה מכף העגורן החופר או חומר הנופל מהכף.

26. בקורת המשאית על ידי הנהג

בתחילת כל משמרת יבדוק הנהג את המשאית הנמסרת לו לעבודה ובמיוחד את פעולת הבלמים ומערכת ההיגוי

27. הסעת אדם במחצבת-אבן

- (א) בתא הנהג או על המושב ליד הנהג של משאית, רכב מנועי אחר וציוד ממונע נייד לא יימצא ולא יורשה להימצא בשעת תנועתם במחצבת-אבן אלא הנהג ונוסע אחד נוסף.
 (ב) לא תורשה הסעת אדם על כל חלק חיצוני של משאית, רכב מנועי אחר וציוד ממונע נייד אלא על מושב המיועד לכך.

28. רשיון לנהיגה

לא תורשה במחצבת-אבן נהיגת משאית ורכב מנועי אחר אלא על ידי אדם בעל רשיון לנהיגה בהתאם לפקודת התעבורה.

29. הכוונה לנסיעה אחורנית

לא תורשה במחצבת-אבן נסיעת משאית אחורנית מבלי שהנהג יודרך על ידי אדם אחר הנמצא מחוץ למשאית במצב מתאים להכוונה בטוחה של המשאית, ולא יסע הנוהג במשאית אחורנית מבלי שהוא יודרך כאמור.

פרק חמישי: הוראות שונות

30. שבירת אבנים

בשבירת אבן יעבדו העובדים במרחק בין זה לזה המבטיח מניעת סכנת-פגיעה מאבנים או חלקיקים עפים עקב עבודתם של העובדים השכנים.

31. תחילה

תחילתה של תקנה 4(3) היא בתום שנה מיום פרסומן של תקנות אלה ברשומות; תחילתן של יתר התקנות היא בתום שלושה חדשים מיום הפרסום כאמור.

31א. הוראת מעבר

(א) עד ליום ה' בתמוז התשכ"ח (1.7.1968) מותר, באישור מפקח-עבודה אזורי למנות כמנהל מחצבה אדם אף שלא

נתקיימו בו הוראות תקנה 4, אם נתקיימו בו כל אלה:

(1) מלאו לו 25 שנה;

(2) עבד שש שנים לפחות בניהול מחצבת-אבן בתפקיד של מנהל-מחצבה, מנהל העבודה או עוזר להם, ממונה על הייצור או בתפקיד דומה, אולם לגבי מהנדס-מכרות, מהנדס-בניה או מהנדס אזרחי - דיו אם עבד כאמור שלוש שנים,

ובלבד שמפקח-העבודה האזורי משוכנע שמי שנתמנה כאמור מתאים מבחינת נסיונו להיות מנהל-מחצבה במחצבה שבה יכהן.

(ב) במשך שנה מאישור המינוי כמנהל-מחצבה הניתן לפי תקנת-משנה (א) רשאי מפקח-עבודה אזורי לדרוש בכתב מאת מנהל המחצבה להיבחן בפני ועדה במקום ובזמן שיפורשו בדרישה לפי תכנית-בחירה שנקבעה לפי תקנה 4(3).

32. השם

לתקנות אלה ייקרא "תקנות הבטיחות בעבודה (מחצבות-אבן)", התשכ"ה-1965".

תוספת

(תקנה 3)

² הודעה על מינוי מנהל מחצבת-אבן

כ"ה באדר ב' התשכ"ה (29 במרס 1965)

יגאל אלון

שר העבודה

---

[1]. ק"ת 1713, התשכ"ה, עמ' 1814.

תיקונים: ק"ת 2159, התשכ"ח, עמ' 538;

ק"ת 2324, התשכ"ט, עמ' 543;

ק"ת 5718, התשנ"ו (5.12.1995), עמ' 200.

[2]. הטופס - הושמט.

//